Nr. 14. ROK 1846. PONIEDZIAŁEK 19 STYCZNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina		Bar. do 0° R. w miar. paryz.			Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
17	6	27"	5,	483	+ 5° 4	1, 18	ZPn. Zachodni słaby	Chmurno	
	2		5,	370	+ 0, 4	1, 73	,, ,,	Pochmurno	
	10		5,	266	+ 1, 1	1, 73	PPn. Wschodni ,,	,,	
18	6	27"	4'''	880	+ 1°, 0	1, 75	Pł. Wschodni słaby	Pochmurno	
	2		4	763	+ 0. 3	1, 92	WPn. Wschodni ,,	,,	
	10		5,	129	+ 2 0	1, 63	,, ,,	,,	Mgła

Wiadomości zagraniczne.

— *Paryż 3 Stycznia.* —

W wyborach członków kommisyi adresowej stronnictwo konserwacyjne doznało pomyślności równie jak w poprzednich głosowaniach; z 9 kommisarzy utrzymało 8, którzy są: pp. Peyramont, Delessert, Cousture, Vitet, Bignon, J. Lefebvre, Desmousseaux de Givré i Dangeville. P. St Marc Girardin, który w piątem biurze wybrany został, nie należy już jak wiadomo do większości. W téj kommissyi będzie on jedynym reprezentantem oppozycyi.

Z Oranu donoszą listy pod dniem 25 grudnia o bitwach stoczonych przez kolumnę jenerała Korte z Arabami, i o kilku razzyach, które zpowodowały poddanie się kilku pokoleń.

Dziennik *Akhbar* donosi z Algieru o bitwie, którą stoczył dnia 18 grudnia Jenerał Bedeau z pokoleniem BeniDżaal, które usiłowało powstać pod dowództwem Ben Salema.

Jenerał Bourjoliy przybył z Algieru do Paryża.

Według dz. Algerie, tymczasowy Konsul w Tangierze, p Duchateau, mianowany został Jeneralnym Konsulem i Sprawującym interesa w Maroko, a p. Roche otrzyma Konsulat w Tangierze.

Courrier de Marseille donosi, że przygotowania wyprawy do Madagaskaru odbywają się bez przerwy.

Poseł marokański zaproszony został przez mera 4go cyrkułu Paryża na bal, dać się mający na korzyść ubogich w dniu 17 stycznia. Oświadczył wprawdzie wdzięczność że wezwano jego dobroczynność, ale jako gość Króla uważa za obowiązek nie znajdować się na żadnych publicznych towarzystwach bez jego zezwolenia. Spodziewają się go przeto na balu w towarzystwie p. Roche.

— *Dnia 4 Stycznia.* —

Choroba Królowéj na ból piersi miała się pogorszyć.

Kommisya adresowa izby parów mianowała hr. Portalis swym sprawozdawcą. Kommissya adresowa izby deputowanych zgromadziła się po pierwszy raz wczoraj w gabinecie prezesa izby, który jéj przewodniczył.

Pomiędzy deputowanemi, którzy w czasie rozpraw nad adresem zabierać będą głosy wymieniają pp. Thiers, Berryer, Odilon, Barrot i Billaul. *National* zawiera listę przedmiotów, które opozycya przytoczy w rozprawach naprzeciw ministrom, jakoto: interesa Hiszpanii, Grecyi, Syryi Szwajcaryi, o Texasie, Otaheiti i Madagaskarze; daléj względem niepomyślnych wypadków w Algieryi, względem przedsięwzięść do założenia kolei żelaznéj północnéj i gier giełdowych, względem reformy wyborczéj; nowéj organizacyi uniwersytetu i inne jeszcze.

— *Londyn 2 Stycznia.* —

Wczoraj, jako w pierwszym dniu Nowego roku, Królowa kazała rozdać żywność 486 ubogim rodzinom, a 228 rodzinom odzieże.

Swięta Bożego Narodzenia spowodowały pewną przerwę w towarzystwach tutejszych.

Królowa Wiktorya i Xżę Albrecht udadzą się wkrótce do Claremont, zkąd dnia 20 b. m. powrócą do pałacu Buckingham, aby się znajdować na otwarciu Parlamentu postanowionem na dzień 22 t. m.

— *Neapol 25 Grudnia.* —

Dz. *Cercre* daje opis świetnéj uroczystości odbytéj w Palermo z powodu imienin N. Cesarza rossyjskiego w dniu 18 grudnia roku b. Już przed wieczorem w wilię tego dnia chórzyści z teatru wykonali przed pałacem K. Cesarzowéj serenadę; nadto świetne przedstawiono ognie sztuczne, pośród których jaśniała cy-

fra N. Cesarza Mikołaja. Nazajutrz, dnia 18, osada okrętu *Kamczatka*, licząca 200 osób, zasiadła do uczty na otwartem powietrzu w ogrodzie pałacu Oliwuzzo, a przechadzające się pomiędzy biesiadnikami osoby cesarskie bawiły się ich apetytem.—N. Cesarzowéj, która tego dnia szczególniéj była zdrową, przedstawiono potem bardzo wiele osób przybyłych z powinszowaniem; następnie odbyła się wielka przejażdżka a wieczorem był bal i wieczerza w pałacu Butera. Hr. Szuwałów kazał na tę ucztę zaprosić około 250 osób. Tańce i wieczerzę ożywiała największa wesołość. Hrabia Potocki udał się umyślnie w tym celu z Neapolu do Palermo. Droga z miasta do Olivuzzo oświecona była rzęsiście kolorowemi lampami; w Olivuzzo kończyła się ta cała illuminacja wielką piramidą. Nawet kilka okolicznych willi było uillumiuowanych.

N. Cesarz rossyjski rozdał tu w Neapolu kilkanaście pierścieni brylantowych, nadto 25 tysięcy fr. służbie zamkowéj, znaczne summy szpitalom i zakładom dobroczynnym; 3 tysiące fr. protestanckiéj kassie dobroczynności, inną summę pozostawił tutejszemu poselstwu rossyjskiemu dla rozdania pomiędzy biednych i t. p. Król neapolitański podarować miał N. Cesarzowi pomiędzy innemi kilka małych armatek górniczych; jeden muł może przewieść taką armatę wraz z ammunicyą i przynależytościami. (Z *Allg. Preuss. Z.*)

— Indye Wschodnie. —

Według ostatnich wiadomości z Lahory z dnia 25 listop., kochanek Raniby, Radża Lall Sing, robił zabiegi o uzyskanie wezyratu; zdaje się atoli, iż z początku znalazł tak wielki opór w wojsku, iż Ranib dopiero w Umritsir, dokąd się dwór udał d. 29 paźd., odważyła się mianować go Wezyrem. I tam jeszcze wiadomość ta sprawiła w Lahorze wielkie wzburzenie, które dopiero wtedy się uśmierzyło, gdy Ranib rozdać kazała pomiędzy wojsko 10 lak rupij. D. 4 list. przeniósł się dwór do ogrodów Szalamir, i Lall Sing objął swój urząd, zdaje się wszelako, iż jeszcze przez żołnierstwo nie został uznanym.

D. 7 odbyła się rada (Durbar), na któréj zawiadomiono, iż rząd angielski ma zamiar obsadzić territoryum Sihków, położone z tamtéj strony rz. Sutlecz; wskutek czego postanowiono stósowne przedsięwziąć kroki dla odparcia tego napadu, i mianować 3ch dowódzców wojska, t. j.: Sirdar Tej Singa, dotychczasowego gubernatora Peszawuru, Sirdar Dżewun Singa, i nakoniec Radża Lall Singa. Pierwszy otrzymał dowództwo nad całą piechotą, ostatni nad jazdą, a Dżewun Sing wysłany został z 12 batalionami do Peszawuru. Podczas niebytności Lall Singa, wezyrat sprawować ma sama Ranib. Wojowniczy zapał opanował wszystkie umysły, wojnę uważano już za tak nieuchronną, iż lękliwi zaczęli zabezpieczać kosztowności swoje. D. 11 część wojska przeznaczonego do Peszawuru wyruszyła z Lahory, ale zaraz w początku pochodu swego dopuściła się niesubordynacyi, rozpędziła i zamordowała część oficerów swoich. D. 13 drugi oddział opuścić miał Laborę, ale z powodu zaćmienia xiężyca wstrzymano jego pochód, a prócz tego okazała się w wojsku niechęć, ponieważ rozgłoszono, że jedynie dla tego chcą wojsko ze stolicy oddalić, aby Lall Singa publicznie wezyrem ogłosić. Nareszcie d. 14 po południu, jazda, którą dawniéj dowodził Hira Sing, przedostatni z zamordowanych wezyrów, wyruszyła ku rz. Sutlecz, a wnet i inne wojska oświadczyły gotowość wyjścia ku Firuzpor. – Sir Henry Hardinge miał założyć swój obóz w Firuzpor dnia 20 grudnia.

Rozmaitości.

Srodek przeciw biegónce u Jagniąt.

Choroba biegónka jest jedna z tych, co prędko i mnogi sprawia upadek jeżeli się jéj wcześnie nie zaradzi; nie jest ona tak niebezpieczną i gwałtowną u starych owiec ile u jagniąt a osobliwie w tych które nie są jeszcze odsadzone. Wiele jest przyczyn które mogą sprawić tę chorobę, jako to: zła, stęchła albo nieposilna karma, zagrzana albo mokra i zimna, bardzo młode trawy i koniczyny, albo kiedy owce przyzwyczajone do suchéj paszy, nagle na wywary przechodzą, częstokroć choroba ta przychodzi niepoprzedzona żadną z powyższych przyczyn, i jak się zdaje z powietrza, -- u jagniąt zaś jedynym powodem téj choroby jest naturalna słabość żołądka, jeżeli zwłaszcza matki nie zasilone dobrą karmą, mają mleko rzadkie, wodniste.

Różnych dotąd przeciwko téj chorobie używano środków, które jednak mogły być skutecznemi tylko dla jagniąt już odsadzonych, którym lekarstwo mogło być w karmie zadawane t. j.: w ospie z solą, -- atoli zdarza się że ta choroba częściéj napada jagnięta przy matkach i w tym razie może mieć trzy tylko przyczyny, t. j.: zimna owczarnia, 2) kiedy matka zawodniona, czyli chora na wodę, 3) kiedy jest brak dobréj posilnéj paszy, -- w pierwszym razie opatrzenie owczarni jest jedynym środkiem. Kiedy zaś matka zawodniona lepiéj jest ją wydajać a jagnię do innéj z obfitym mlekiem przysadzać, -- najgwałtowniejsza biegunka powstaje z przyczyny złéj i niedostatecznéj karmy maciory.

Jak skoro więc przekonani jesteśmy że wskutek złéj karmy mleko staje się wodnistem niessencyonalnem, wypada na samprzód karmę polepszyć i tego sposobu trzymano się dotąd jako powszechnie znanego. Jednakowoż skutek karmy matki mógł się dopiero w dni kilka objawić, i jak zwykle się zdarza że tymczasem jagnię upadło. Wieloliczne doświadczenia jakie robiłem przekonały mnie że, maciora podsycana lepszą karmą wyrabia tylko większą obfitość mleka, ale równie tak rzadkiego jak przedtem, -- następnie zapatrzywszy się na jagnię zdrowe i na chore, widziałem że to które miało biegónkę 2 razy tyle ssało jak zdrowe,--to spostrzeżenie dopiero wyjaśniło mi dla czego u matki takiego jagnięcia mleko równie jest rzadkie, wodniste po złéj jak i po dobréj kar-

mie. Rzecz bardzo naturalna, -- jak skoro jest w naturze jagniąt chorych na biegónkę, że potrzebują tyle razy zapełniać swój żołądek ilekroć się wypróżnia; drażnione częstem ciągnieniem organa wymion sprawiają w całym wyrabiającym systemacie matki szybkie trawienie i następnie wyrób tenże prędko zpotrzebowany niemoże nabierać potrzebnéj gęstości tak potrzebnéj dla żołądka jagnięcia; -- biegónka powiększa się z dniem każdym w miarę tego ssie więcéj, pokarm ktory w skutek lepszéj zadanéj karmy stał się tylko obfitszym, ale nic gęstym, i tym sposobem dokazało się tego tylko że jagnie tak podsycane dłużéj wytrwało dni kilka, zawsze jednak upadało, albo jeżeli z natury bardzo mocne wytrzymało tę chorobę, to późniéj okazało się biedne słabe, podlegające i już usposobione do chorób jak o tem można się przekonać w miejscach gdzie takie szczegóły zapisywane są w rodowodach; -- żwawość albowiem, zdrowie i obfitość wydawanéj wełny w starszych owcach stanowi szczególnie to, jeżeli będąc jagniętami uchroniło się je od chorób i dobrze odchowało.

Jak skoro w skutek częstego ssania pokarm matki staje się tylko dostatecznym do zaspokojenia pragnienia jagnięcia ale jako rzadki korzystnie na jego żołądek nie działa, wypada żeby wprzód jeszcze za nim się matce lepsza karma założy, zatrzymać biegunkę jagnięciu żeby tyle nie ssało i żeby przez ten czas pokarm matki mógł się lepiéj wolniéj wyrobić i nabrać potrzebnéj gęstości. W postępowaniu moim z choremi na biegunkę jagniętami niezaniedbałem żadnego z wiadomych dotąd środków, jako to: ogrzewania ich, wlewania im w pyszczki odwaru z rumianku i dawania lewiatym z tegoż, co jeszcze pilnie na małéj liczbie wykonywane udawało się mniéj więcéj gdzie jednak pareset jagniąt niedałoby się to zrobić zwłaszcza jak mówiłem że to niepewne środki, a w daleko posuniętéj chorobie zupełnie nieskuteczne. Robiłem doświadczenia na mleku owczym i widziałem że wpuszczony odwar rumianku rozrzedzał go tylko ale go nie zgęszczał, a idzie właśnie o to ażeby rzadkie mleko w żołądku jagnięcia zbiło się na twaróg i tym sposobem nie tak łatwo uchodziło; -- po różnych próbach i tego i owego do szklanki takiego ciepłego mleka wpuściłem cokolwiek okowity aliści spostrzegłem że zaczęło zsiadać się w krupki co wprowadziło mię na domysł że w żołądku będącym w ciągłym ruchu może sprawić prędsze zgęśnienie. Oczyściwszy jagnięta ze śladów biegunki zadałem im rozpuszczonéj cokolwiek odwarem z piołunu okowity po łyżce stołowéj, na drugi dzień zaraz mniéj laxowały, oczyściwszy je na nowo aby mieć ślady, zadałem im znowu po łyżce a w przeciągu dni 3 biegónka ustała, -- poczem zadałem każdemu po dwie łyżek rozpuszczonéj w wodzie soli Glaubera, ażeby na przypadek zbytecznego zgęstnienia takowe rozpędzić.

W ciągu tych 2ch dni jagnięta bardzo mało ssały przez co matki podsycone dobrą karmą nabrały zrazu za bardzo obficie ale już lepiéj wystanego pokarmu a w drugim i 3cim dniu wyrabiały ilość li tylko koniecznie do wyżywienia jagnięcia potrzebną. -- Ażeby wszelki skutek téj choroby zniszczyć w jagnięciu potrzeba takowe dłużéj jak zwykle przy matce zatrzymać aby do sił przyszło i potem kiedy się go odsadzi pilne nań mieć oko i dostarczać mu cienkiéj wyborowéj paszy, albowiem pomimo że wyprowadzone zostało przy niedostarczeniu mu dobréj karmy łatwiéj jak inne uległoby jakiéj chorobie. Za skuteczność powyższego środka zaręczam o tyle o ile mnie w tem z pilnością robione doświadczenia przekonały.

Wiktor Bylicki.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 18 do dnia 19 Stycznia.

Koperschmidt Wojciech, Brzeski Wojciech ob., Chabelski Józef, Telski Leon ob., Cywiński Szymon ob., Srednicki Jan, Komornicki Walenty, Padechowicz Karol ob., z Polski; -- Jabłonowski Stanisław xiążę, Petroff kuryer ces. ros., z Galicyi; -- Lauterbach Ludwik, Gabrielli Maurycy, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Kuderliczka Jan; Ibrahim Cherik, Iwanoff Szymon, Dawidoff Jakób, Wodzicki Franciszek hr., do Polski;--Krassowski Antoni ob., do Polski.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 7281.

TRYBUNAŁ

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W skutek prośby wniesionéj przez p. Franciszka Matejko ojca i opiekuna małoletnich: Franciszka, Edmunda, Zygmunta, Adolfa, Jana, Kazimierza i Maryanny Matejko, po ś. p. Karolinie z Rosbergów Matejkowéj pozostałych dzieci, o przyznanie spadku tymże małoletnim po matce ich Karolinie Matejkowéj pozostałego, a oprócz ruchomości składającego się z połowy kamienicy pod L. 537 w Gminie V. położonéj, po wysłuchaniu wniosku Prokuratora, na zasadzie art. 12 ust. hyp. z roku 1844, wzywa wszystkich prawa do powyższego spadku mieć mogących, aby się z takowemi w przeciągu miesięcy trzech do Trybunału zgłosili, po upływie bowiem tego terminu spadek w mowie będący małoletnim powyżéj wymienionym w równych częściach przyznany zostanie.

Kraków d. 3 Stycznia 1846 r.

Sędzia Prezydujący
J. Czernicki.
Sekr. *Lasocki.*

Nro 5.

Dyrekcya Ogólna Szpitali.

W Wolnem Miescie Krakowie.

Z powodu iż licytacya na dostawę 200 cent. słomy potrzebnéj do sienników dla chorych w szpitalu św. Ducha leczonych, na dzień 5 b. m. i r. ogłoszona, dla braku pretendentów do skutku nie doszła, Dyrekcya Ogólna zawiadamia Publiczność, iż powtórna licytacya na tęż dostawę w Jéj sekretoriacie na dniu 23 b. m. i r. od godziny 11stéj do 1széj z południa przez deklaracye opieczętowane odbędzie się od ce-

ny złp. cztery za każden centnar słomy ustanowionéj; w którem to terminie chcący licytować złożą deklaracye swoje wyraźnie napisane, po jakiéj cenie niżéj szacunku powyżéj oznaczonego, centnar słomy dostarczą, i na tych ma być poświadczone przez kassyera, że *vadium* w kwocie złp. 80 w kassie głównéj szpitala Sgo Ducha złożyli, które jako kaucya na pewność téj dostawy i aż do jéj ukończenia tamże pozostanie. Z resztą inne warunki w miejscu odbyć się mającéj licytacyi, każdego czasu odczytać można.

Kraków, d. 15 Stycznia 1846 r.

Prezydujący
SCHINDLER.
Sekr. *Tyralski.*

Nro 16.

DYREKCYA OGÓLNA SZPITALI
W Wolnem Mieście Krakowie.

Podaje do wiadomości powszechnéj, iż na dniu 23 b. m. i r. od godziny 11 do 1széj z południa odbędzie się w Sekretaryacie Dyrekcyi Ogólnéj licytacya na dostawę chleba żytnego, bułek pszennych zwyczajnych, mięsa wszelkiego rodzaju i słoniny wyprawnéj, mąki pszennéj bółczanéj, i mąki pszennéj średniéj; kaszy jęczmiennéj, średniéj i drobnéj; tudzież kaszy jaglanéj i ziemniaków, do Szpitala Sgo Łazarza na czas od dnia 1go Lutego do końca Lipca r. b. potrzebnych. Deklaracye składane być mogą na wszystkie w ogólności wiktuały powyżéj wymienione, lub na każden w szczególności; jednakże ubiegający się o dostawę takiego z rzeczonych artykułów, ktory taxą miesięczną jest objęty, jakiemi są: mięso wszelkiego rodzaju, chleb, bułki i mąka, winien w deklaracyi swojéj oznaczyć procent, jaki odstępuje od należytości za dostawiony artykuł oblikwidowanéj wedle taxy Rządowéj na ten miesiąc *respective* wydanéj, w którym pomieniony artykuł odstawionym będzie;—chcący zaś dostawiać inne artykuły taxą Rządową nieobjęte, a mianowicie kasze i ziemniaki, ma oznaczyć w deklaracyi swéj cenę stałą tychże, za jak najniższą artykuły te przez czas wyżéj namieniony dostarczać do Szpitala obowiązuje się. Należytość przypadająca za dostawione artykuły po upływie każdego miesiąca za likwidacyami przedsiębiorców wypłacaną będzie. Nakoniec dla ułatwienia konkurencyi nie wkłada się na licytujących obowiązku składania kaucyi; — aby jednak Szpital Sgo Łazarza miał pewną rękojmią dotrzymania złożonych przez przedsiębiorców deklaracyi, Dyrekcya Ogólna zastrzega, iż przedsiębiorca dopóty należytości miesięcznéj, za dostawione wiktuały z Kassy nieodbierze, dopóki na następny miesiąc 1/4 w przybliżeniu ilości artykułu który dostarczać zobowiązał się, nieodstawi do gmachu Szpitalnego. Zresztą inne warunki w miejscu do licytacyi oznaczonem, każdego czasu odczytać można.

Kraków dnia 15 Stycznia 1846 r.

Prezydujący
SCHINDLER
Sekretarz *Tyralski.*

Nro 17.

DYREKCYA OGÓLNA SZPITALI
W Wolnem Mieście Krakowie.

W skutku zaszłéj potrzeby sprawienia bielizny i odzieży dla chorych i dzieci w Szpitalu św. Łazarza pielęgnowanych, odbędzie się w sekretaryacie Dyrekcyi Ogólnéj na dniu 23 b. m. i r. od godziny 11stéj do 1széj z południa licytacya, na dostawę płócien różnego gatunku, płócienek, perkalu białego i kolorowego, drelichu, sukna derowego, i innych effektów według prób przy warunkach licytacyi znajdujących się, na złp. 5104 gr. 8 ocenionych; chcący zalicytować tę dostawę, mają deklaracye opieczętowane w miejscu i czasie powyżéj wymienionych złożyć, i w tych wyraźnie zamieścić cenę, za jak najniższą od szacunku ustanowionego rzeczone effekta dostarczą. Oprócz tego wniosą do Kassy Głównéj szpitala św. Łazarza *vadium* w kwocie złtp. 500 które tamże jakokaucya aż do zupełnego ukończenia téj dostawy pozostanie: o innych zaś warunkach, niemniéj ilości i jakości dostarczyć się mających effektów, tudzież gatunkach prób, w miejscu do licytacyi przeznaczonem, każdego czasu wiadomość powziąść mogą.

Kraków d. 15 Stycznia 1846 r.

Prezydujący
SCHINDLER.
Sekr. *Tyralski.*

Doniesienie prywatne.

Dziś w sali P. Knotza: *Czwarte wielkie i wcale tu niewidziane przedstawienie* Prof. Fr. Becker z Berlina, który w przejeździe z Konstantynopola do Warszawy wraz z swem towarzystwem kilka tylko reprezentacyj dać zamyśla. — Sztuki wystawiać się mające, osobnemi afiszami są wyszczególnione. — Początek o godzinie 7mej wieczór.